

PERSONALITĂȚI ILUSTRE ALE ȘTIINȚEI UNIVERSALE: NICOLAE VASILESCU-KARPEN

Gabriel I. NĂSTASE¹, Dragoș-Ionuț G. NĂSTASE²

gabriel_i_nastase@yahoo.com

Abstract: Nicolae Vasilescu-Karpen (1870–1964) was a scientist, engineer, physicist, scientist and Romanian inventor. He dedicated his entire working life in pioneering fields: elasticity, thermodynamics, electromagnetism, remote telephone, electrochemistry, civil engineering etc.

Nicolae Vasilescu-Karpen (1870–1964), a fost un om de știință, inginer, fizician, cercetător și inventator român.

S-a născut la Craiova și a urmat cursurile primare și pe cele ale Colegiului Național Carol I din Craiova. După absolvirea liceului frecventează cursurile Școlii Naționale de Poduri și Șosele pe care o absolvă în 1891 ca șef de promoție, obținând diploma de inginer.

În perioada 1891–1894 a lucrat ca inginer la Ministerul Lucrărilor Publice implicându-se în realizarea unor importante lucrări ingineresti în domeniile rutier și feroviar.

În anul 1899 pleacă în Franța unde frecventează în paralel, cursurile Școlii Superioare de Electricitate și cursurile Facultății de Științe din cadrul Universității din Paris. Le absolvă în anul 1900, respectiv 1902,

¹ Conf. univ. dr., Șef catedră „Finanțe”, Facultatea de Finanțe, Bănci și Contabilitate, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, București.

² Ing., Regia Autonomă Pentru Activități Nucleare Sucursala de Cercetări Nucleare – Pitești.

obținând certificate de studii în domeniile fizică generală, fizică industrială (cursuri desfășurate la Lille), mecanică și chimie.

În anul 1904 obține titlul de Doctor în Științe Fizice cu teza „*Recherches sur l'effet magnetique des corps electrise en mouvement*”.

Printre membrii comisiei care i-a conferit titlul de doctor au fost și iluștrii savanți Henri Moissan, profesor de chimie, membru al Academiei de Științe (ambii laureați ai premiului Nobel în 1906, respectiv în 1908) și Henri Poincaré, profesor de matematică și fizică, membru al Academiei Franceze, *Gabriel Lippman*, profesor de fizică și electricitate, membru al Academiei de Științe.

După o scurtă activitate în calitate de conferențiar la Catedra de Electrotehnică în cadrul Universității din Lille, se întoarce în țară în anul 1905, unde este numit profesor la nou înființata Catedră de Electrotehnică din cadrul Școlii Naționale de Poduri și Șosele din București, inaugurând Cursul de Electricitate și Electrotehnică.

În cadrul activității sale didactice o atenție deosebită a acordat-o explicării fenomenelor fizice.

Un alt merit al lui Nicolae Vasilescu-Karpen a fost și acela al reorganizării învățământului tehnic superior. În anul 1914 este ales membru în cadrul unei comisii înființate de ministrul lucrărilor publice, care avea ca principal obiectiv reorganizarea școlii.

În anul 1918, Nicolae Vasilescu-Karpen este numit director al Școlii Naționale de Poduri și Șosele. Din această poziție a elaborat proiectul de transformare a Școlii de Poduri și Șosele în Școala Politehnică, aprobat prin Decretul Regal din 10 iunie 1920. Alături de alte cadre didactice, pune bazele învățământului ingineresc modern din România.

Ulterior, Nicolae Vasilescu-Karpen a fost numit rector al Școlii Politehnice, funcție pe care o va deține 20 de ani.

În această perioadă a adus contribuții remarcabile în reorganizarea modului de desfășurare a activităților didactice acordând o importanță deosebită lucrărilor practice în laboratoare și ateliere. A înființat în anul 1931 primul Laborator de Electricitate, Electrotehnică, Măsurări electrice și Mașini electrice din țară.

Activitatea în domeniul cercetării a lui Nicolae Vasilescu-Karpen a fost încununată de numeroase realizări originale în domeniile

elasticității, aerodinamicii, termodinamicii, atomisticii, teoriei cinetice, electrostaticii, electromagnetismului, electricității, electro-tehnicii, fizico-chimiei, pilelor electrice și electrochimiei.

În anul 1909 a propus pentru prima oară în lume, printr-o notă adresată Academiei de Științe din Paris, folosirea curenților purtători de înaltă frecvență pentru telefonie prin cablu la mare distanță. În anul 1914 a construit postul de telefonie de la Băneasa.

Cea mai cunoscută și controversată invenție a sa rămâne pila termoelectrică cu temperatură uniformă, pentru care primește brevet de invenție în anul 1922.

Apreciat ca specialist în domeniul său de activitate, în 1931 a fost numit ministru al Industriei și Comerțului. Între 1909 și 1938 a fost membru al Consiliului Tehnic Superior (președinte între 1928–1936). A fost ales membru corespondent al Academiei Române, devenind titular în 1923. Ocupă funcția de vicepreședinte (1930–1932 și 1942–1944) și președinte al Secțiunii Științifice (1945–1948).

A fost membru de onoare al Societății Franceze a Electricienilor. În anul 1941 i se acordă titlul de Doctor Honoris Causa al Politehnicii din București.

De asemenea, trebuie remarcat și un alt moment din viața lui Nicolae Vasilescu-Karpen. În anul 1940 a fost ales rabin șef al Cultului Mozaic din România, *Alexandru Șofan*, care era cel mai tânăr rabin din lume.

A strâns în jurul lui mari personalități evrei, dar și ale opoziției românești față de dictatura nazistă.

Profesorul Nicolae Vasilescu-Karpen s-a implicat în lupta inițiată de tânărul rabin *Alexandru Șofan*, împreună cu alte personalități ale științei și culturii din România: *C. I. Parhon* – profesor univ., creatorul școlii de endocrinologie; *Fr. Reiner* – antropolog de renume mondial; soții *Doina* – medic și *Nicolae Bagdasar* – filozof; *Al. Rosetti* – filozof; *Traian Săvulescu* – fitopatolog de renume mondial; *Simion Stailov* – matematician; *Sabin Mănăilă* – director la statistică; *Martin Bercovici* – cercetător și mulți alții.

În anul 1948 a avut loc o amplă reformă a învățământului din România: Școala Politehnică devenind Institutul Politehnic.

A colaborat împreună cu Dimitrie Leonida, Dionisie Ghermani, Constantin Budeanu, Remus Răduleț, Ion S. Antoniu, Dorin Pavel, Constantin Dinulescu și Martin Bercovici, pentru înființarea, organizarea și dezvoltarea noii Facultăți de Energie.

Nicolae Vasilescu-Karpen a murit în martie 1964 la memorabila vârstă de 94 de ani, lăsând poporului român ca moștenire o vastă operă științifică.

Bibliografie

[1] Dinulescu, C., *Personalități românești ale științelor naturii și tehnicii*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982.

[2] Ionescu, Alex., Olteneanu, M., Rucăreanu, C., *Un om între oameni. Martin Bercovici*, Editura AGIR, București, 2003.

[3] Rucăreanu, C., (coordonator), *Personalități din energetica românească*, Asociația IRE, București, 2003.

[4] Voinea, R., Voiculescu, D., *Pagini din învățământul tehnic superior din București 1818–1981*, București, 2009.